

Redactie:
Stefan Vreugdenhil & Carolien van Slijpe

Redactieadres:
e-mail: beverwerkgroep@gmail.com
post: p/a Zoogdiervereniging VZZ
Oude Kraan 8
6811 LJ Arnhem

NIEUWSBRIEF VAN DE BEVERWERKGROEP NEDERLAND-VZZ NO. 17, APRIL 2008

In 2007 is via een aantal oproepen gezocht naar versterking van het werkgroepbestuur, vanwege het vertrek van Annemarijke en Albin. Aan deze oproepen is gehoor gegeven, zodat het bestuur op sterkte blijft. De twee nieuwe bestuursleden, Carolien van Slijpe en Gerrit Kolenbrander, zullen zich in deze Castor voorstellen. Verder is in deze editie een artikel te vinden over de Bever Transect Tellingen 2007 in de Biesbosch. Inmiddels wordt hard gewerkt aan het volledig aanvullen van de waarnemingendatabase, zodat ook een nieuw overzicht kan worden gemaakt van de actuele verspreiding van de bever in Nederland. Zodra dit gereed is, horen jullie daar zeker meer van!

De redactie

LET OP: Gegevens uit deze nieuwsbrief mogen alleen worden gebruikt onder vermelding van de (originele) bron.

TRANSECTTELLINGEN BIESBOSCH 2007

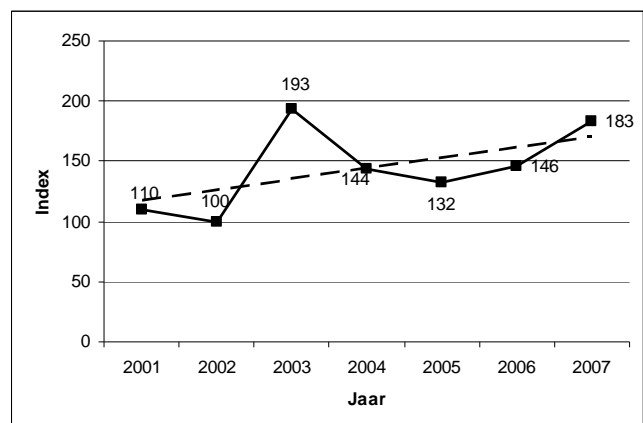
Ook in 2007 werden weer de transecttellingen uitgevoerd in Nationaal Park De Biesbosch. Ditmaal werden alweer voor de zevende achtereenvolgende keer de 10 vaste routes (transecten) gevaren, waarbij het aantal aangetroffen bevers werd genoteerd. Op de vrijdagavonden werd traditiegetrouw geteld op 4 transecten in de Sliedrechtse en Dordtse Biesbosch, en op de zaterdagavonden volgden 6 transecten in de Brabantse Biesbosch.

In totaal zijn er 54 bevers geteld binnen de transecten (zie tabel 1). Dit is het hoogste aantal waarnemingen sinds 2003. Deze toename is met name toe te schrijven aan het grote aantal waargenomen bevers op de zaterdagavonden in de Brabantse Biesbosch. In de Sliedrechtse en Dordtse Biesbosch lag het aantal waarnemingen op het gemiddelde over de afgelopen zeven jaar.

Zoals in de voorgaande jaren is het gemiddelde aantal waargenomen bevers per transect in de Brabantse Biesbosch het hoogst, beduidend hoger dan het zevenjaarlijks gemiddelde. De kans op het aantreffen van een bever is niet meegestegen, maar nog steeds zijn op meer dan acht van de tien Brabantse transecten bevers gezien.

In de Sliedrechtse en Dordtse Biesbosch zijn weinig bevers gezien. Dit is in lijn met voorgaande jaren, maar toch valt niet uit te sluiten dat meer bevers waren gezien wanneer het weer op de vrijdagavonden niet zo uitzonderlijk slecht was. Door de extreem harde wind en hoge golven kon bijvoorbeeld de Koekplaat-route in één weekend niet volledig worden gevaren.

In figuur 1 is het aantal waargenomen bevers weergegeven. De aantallen worden in deze figuur vergeleken met het ijkjaar 2002 (=100%).

Figuur 1. De procentuele verandering in het aantal bevers dat per jaar is gezien, ten opzichte van het jaar 2002 (100%). De onderbroken lijn geeft de trend over de onderzoeksjaren weer.

Tabel 1. Het totaal aantal bevers gezien binnen de transecten, het gemiddeld aantal bevers per transect en de kans op het zien van bevers per deelgebied in het Nationaal Park De Biesbosch in de jaren 2001 t/m 2007. Voor de aantallen in 2001, 2002, 2004 en 2007 is een correctie uitgevoerd voor ontbrekende waarnemingen; dit verklaart bij een aantal jaren de decimaal in het aantal waargenomen bevers.

	Jaar	Sliedrechtse Biesbosch	Dordtse Biesbosch	Brabantse Biesbosch	Totaal
Aantal bevers	2001	5,0	1,0	26,5	32,5
	2002	1,0	0,0	28,5	29,5
	2003	8,0	0,0	49,0	57,0
	2004	7,0	1,0	33,5	41,5
	2005	9,0	1,0	29,0	39,0
	2006	4,0	3,0	36,0	43,0
	2007	6,0	1,0	47,0	54,0
	<i>gemiddelde</i>	<i>5,7</i>	<i>1,0</i>	<i>35,6</i>	<i>42,4</i>
Gem. aantal/transect	2001	0,8	0,2	1,5	1,1
	2002	0,2	0,0	1,6	1,0
	2003	1,3	0,0	2,7	1,9
	2004	1,2	0,2	1,8	1,4
	2005	1,5	0,2	1,6	1,3
	2006	0,7	0,5	2,0	1,4
	2007	1,0	0,2	2,6	1,8
	<i>gemiddelde</i>	<i>0,9</i>	<i>0,2</i>	<i>2,0</i>	<i>1,4</i>
Kans op bever(s)/transect	2001	0,50	0,17	0,58	0,48
	2002	0,17	0,00	0,75	0,48
	2003	0,67	0,00	1,00	0,73
	2004	0,83	0,17	0,86	0,72
	2005	0,67	0,17	0,89	0,70
	2006	0,50	0,50	0,67	0,60
	2007	0,50	0,17	0,83	0,63
	<i>gemiddelde</i>	<i>0,55</i>	<i>0,17</i>	<i>0,80</i>	<i>0,62</i>

Per jaar is een index-waarde berekend. De aantalstoename van 2006 heeft zich in 2007 doorgezet. Figuur 1 laat bovendien zien dat over alle gemeten jaren een toename wordt geconstateerd. Dit wordt duidelijk weergegeven door de (onderbroken) trendlijn. Hierdoor kan de conclusie worden getrokken dat op basis van de huidige gegevens de 'beverdichtheid' in het onderzoeksgebied toeneemt.

Tijdens de drie laatste weekenden van juni hebben ongeveer 50 vrijwilligers zich ingezet om de tellingen uit te voeren. Verder maakte Staatsbosbeheer de tellingen mogelijk door de

keet op het eiland De Dood beschikbaar te stellen, inclusief het gebruik van de motorboten en kano. Daarnaast konden wij op de vrijdagavonden wederom overnachten bij de Natuur- en Vogelwacht Dordrecht en kon weer gratis gebruik worden gemaakt van de fluisterboten van het bezoekerscentrum van de Hollandse Biesbosch. Bij de Vissershank Hank konden de resterende kano's voor de zaterdagavonden met korting worden gehuurd. Allen dank daarvoor!

Stefan Vreugdenhil
Beverwerkgroep Nederland-VZZ

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Afscheid Albin en Annemarieke

Zoals velen van jullie inmiddels bekend zal zijn, hebben Albin Hunia en Annemarieke Spitzen in de zomer van 2007 aangegeven een punt te willen zetten achter hun bestuursactiviteiten. Na vele jaren hun rollen als respectievelijk voorzitter en secretaris enthousiast te hebben vervuld, werd het tijd voor vers bloed in het werkgroepbestuur. Na ruim tien jaar is dit geen onlogische keuze, maar hun inzet en kennis zullen zeker worden gemist in de werkgroep. Allebei heel erg bedankt, mede namens de Nederlandse beverpopulatie!

Nieuw bestuur - taakverdeling

Na het bovengenoemde afscheid is de zoektocht gestart naar nieuwe bestuursleden. Deze zoektocht kostte weinig tijd, doordat twee enthousiaste personen zich graag willen inzetten voor de beverwerkgroep: Gerrit Kolenbrander en Carolien van Slijpe.

Wij hebben de taken als volgt verdeeld:

- Stefan Vreugdenhil voorzitter
- Gerrit Kolenbrander secretaris
- Carolien van Slijpe penningmeester
- Vilmar Dijkstra beverspecialist

Verder zullen Vilmar en Gerrit de organisatie van de jaarlijkse Beversporendag voor hun rekening nemen. Stefan en Carolien richten zich vooral op de transecttellingen in de Biesbosch (zie verderop!).

In 2008 zullen Gerrit en Carolien worden 'ingewerkt'. Daarom is besloten om in eerste instantie geen nieuwe activiteiten te gaan opzetten.

Even voorstellen: Gerrit Kolenbrander

Ik woon in Zevenaar, ben getrouwd met Joke en heb 2 dochters. Ik kon door een reorganisatie vervroegd met pensioen en kan daardoor veel de natuur in. Ik ben actief voor onder andere Sovon en Ravon. Samen met nog iemand doe ik de watervogeltelling in de Rijnstrangen en op die manier vonden wij onze eerste beversporen.

Op de site van VZZ kwam ik de beversporendag tegen. Voor een vergunning heb ik toen gebeld met Staatsbosbeheer, daar

werd mij gevraagd of ik geen vast gebied kon gaan monitoren. Zo is het balletje gaan rollen en heb ik mij aangemeld bij de Beverwerkgroep.

Toen er een oproep kwam om het bestuur te versterken heb ik mij wederom gemeld en toen is er voor mij het secretariaat uitgerold. In een later stadium hoop ik jullie allemaal een keer te ontmoeten. Mochten er vragen zijn, stel ze gerust. Mailen kan altijd: beverwerkgroep@gmail.com.

Even voorstellen: Carolien van Slijpe

Eén avond bevers tellen in de Biesbosch was voor mij genoeg om me als nieuw lid van het bestuur aan te melden. Het was dan ook een erg geslaagde avond met mijn eerste drie beverwaarnemingen ooit. Ik hoop dat er nog vele mogen volgen!

Mijn eerste contact met de werkgroep werd gelegd via Albin Hunia en Stefan Vreugdenhil, beide collega's bij de Dienst Landelijk Gebied. Ik werk daar als 'technisch medewerker inrichting' en hou me onder andere bezig met de realisatie van natuurontwikkelings- en recreatieprojecten. In mijn vrije ben ik graag in de natuur. Ik wandel graag en ben geïnteresseerd in bijna alles wat groeit, bloeit, rond vliegt en rond loopt. Een brede interesse, waarbij ik me dus vanaf nu graag in zet voor wel een heel bijzonder dier.

AANKONDIGING BTT 2008

Ook in 2008 worden weer de transecttellingen georganiseerd in de Biesbosch (zie ook het verslag van de tellingen van 2007 in deze Castor). Hou alvast deze data vrij:

- 13 en 14 juni;
- 20 en 21 juni;
- 27 en 28 juni.

Zien we je dan? Meer informatie volgt!

FIBERTJES

In deze rubriek worden beverberichten uit media en wetenschap opgenomen.

Positieve effecten van bevers op amfibieën

De bever kwam vroeger verspreid voor over het Palaearctisch gebied, maar was in de 19^e eeuw

bijna uitgestorven. Dankzij reïntroducties in de 20^e eeuw groeien beverpopulaties weer en breiden zij zich uit naar heuvelachtige gebieden. Natuurlijke stilstaande wateren komen in Centraal Europa weinig voor in dergelijke gebieden. Hieruit is de vraag naar voren gekomen of de plassen die ontstaan achter beverdammen belangrijke habitats zijn voor amfibieën, omdat vissen – predatoren van de amfibielarven – ook in de beperkt aanwezige niet door bevers gecreëerde plassen voorkomen.

Het voorkomen van amfibieën in een vallei in the Eifel, die in 1981 is gekoloniseerd door bevers, is vergeleken met 'natuurlijke' wateren in gebieden waar geen bevers voorkomen. Alle pad- en kikkerachtigen uit de regio waren aanwezig in de door bevers gecreëerde plassen, inclusief soorten die afwezig (vroedmeesterpad, gewone pad en bastaardkikker) of zeldzaam (bruine kikker) waren in natuurlijke wateren. De vroedmeesterpad profiteert duidelijk van de door bevers gemaakte plassen en het verwijderen van bomen omdat dit resulteert in open, zonnige plekken op de valleihellingen, die cruciaal zijn voor deze soort. De vuursalamander, alpenwatersalamander en vinpootsalamander komen veel voor in 'beverplassen'.

De resultaten laten zien dat – in het studiegebied – door bevers beïnvloede landschappen een hoge kwaliteit aan habitats opleveren voor amfibieën. Dankzij een aanzienlijke toename van heterogeniteit in habitats, heeft predatie van beekforellen niet geleid tot het uitroeien van de amfibieënfauna.

Geconcludeerd wordt dat de historische effecten van bevers in overweging moeten worden genomen voor een goed begrip van de verspreidingspatronen en habitateisen van amfibieën in Centraal Europa. Bovendien zijn voor bevers gecreëerde landschappen in de toekomst van belang voor de bescherming van bedreigde soorten, zoals de vroedmeesterpad.

De redactie – Integrale vertaling van het 'abstract' van 'Beaver ponds as habitat of amphibian communities in a central European highland' (Dalbeck et al., 2007; Amphibia-Reptilia 28)

Bever valt Zweedse oma aan

STOCKHOLM - Een Zweedse grootmoeder is bij het zwemmen in een rivier aangevallen door een bever. Zij raakte daarbij zo zwaar gewond dat zij in een ziekenhuis moest worden opgenomen. Dit meldde de regionale krant Nerikes Allehanda woensdag. Volgens beverdeskundigen is het buitengewoon zeldzaam dat de knaagdieren mensen aanvallen.

De bever viel de vrouw aan met zijn klauwen en tanden en gaf haar een enorme dreun met zijn staart. Volgens de politie waren de bevers van een kolonie vlakbij het rivierstrand mogelijk zo gewond geraakt aan mensen dat zij hen niet meer ontwijken. De beverkolonie wordt verwijderd.

Bron: www.nu.nl (8 augustus 2007), aangeleverd door Annemarieke Spitzen

Gaas beschermt dijken tegen gravende bevers

Het gaat zo goed met de bevers die in Nederland zijn uitgezet, dat de kans op schade aan dijken toeneemt. Maar reden tot grote zorg zijn de welvarende bevers niet. Alterra onderzocht de risico's van hun gegrave en komt met oplossingen om schade te voorkomen.

Nadat de bever hondervijftig jaar lang verdwenen was uit Nederland werden in 1988 bevers uit het Elbegebied losgelaten in de Biesbosch. In 1995 volgde een uitzettingsproject in de Gelderse Poort, waar 54 bevers werden vrijgelaten. In maart vorig jaar werd de gehele Nederlandse populatie op 315 stuks geschat, waarvan er tachtig in de Gelderse Poort zouden leven. Ecologen verwachten dat de groei verder doorzet en dat de bever zich zal verspreiden over de rest van het rivierengebied. Goed nieuws voor de bever die op de Europese lijst van beschermde dieren staat.

Maar omwonenden van de Gelderse Poort maken zich sinds een paar jaar zorgen. In 2004 en in 2006 hebben bevers op twee plaatsen holen gegraven in een belangrijke rivierdijk. Hoewel dit niet zoveel schade toebracht dat de dijk zou instorten, was het gegrave wel aanleiding voor een onderzoek naar kwetsbare dijklocaties in de Gelderse Poort.

Drs. Freek Niewold van Alterra vond vijf oeverzones waar de kans groot is dat bevers er zullen gaan graven en daarmee de werking van de dijk aantasten. Dit zijn plekken waar het water permanent dicht langs de dijk loopt en waar bevers regelmatig komen. Niewold adviseert om op die locaties snel maatregelen te nemen. Zijn voorstel is om de kwetsbare oeverzones te verbreden, het aangrenzende water te verleggen of gaas tussen de oever en het water te plaatsen om te voorkomen dat deze plekken daadwerkelijk schade oplopen.

Op elf andere plaatsen was de dijk kwetsbaar, maar zijn tot nu toe nog geen bevers aangetroffen. Niewold verwacht echter wel dat de gravende bevers op de lange termijn hun weg zullen vinden naar deze wateren. Hij adviseert daarom ook deze dijken beverbestendig te maken.

Bron: Resource, 13 maart 2008. Rapport 'Graverij van bevers in rivierdijken in de Gelderse Poort - Een onderzoek naar risicofactoren en preventieve maatregelen' (Niewold, 2008) is te downloaden op www.alterra.wur.nl.

Positieve effecten van bevers op hun leefomgeving, waaronder habitats voor amfibieën, blijken uit wetenschappelijk onderzoek. Bijkomende negatieve effecten worden echter vaak onderschat (cartoon van Wulf Morgenthaler; aangeleverd door Vilmar Dijkstra).